

Mor un activista tenaç

Mirador

Agustí Colomines i Companys
Professor d'història contemporània a la UB

Max Cahner, polític

El 16 de desembre de 1979 es va celebrar l'assemblea fundacional de Nacionalistes d'Esquerra al Casino l'Aliança del Poblenou, amb un miler d'assistents, entre els quals hi havia antics militants del PSAN, de l'FNC, de la USC i fins i tot de Bandera Roja, del PSUC i dels col·lectius ecologistes. Josep Ferrer, Josep-Lluís Carod-Rovira, Francesc Espriu, Oriol Comas, Lluís Anglada, Tona Gusi, Josep Hugué, Joan Oms, Josep Pinyol, Josep Maria López Llaví, Marc Palmés, Enric Pedrosa, Miquel Peiró, Ernest Benach, Xavier Garcia Pujadas, Jordi Altarriba, Jordi Vilanova, Martí Metge, Joan Albert Abril, Santiago Vilanova, Antoni Malaret, Enric Borràs, Francesc Martínez de Foix, Joan Armet, Joaquim Arenas, Josep Guillem, Francesc Codina, Xavier Corominas, Magda Oranich, Maria Olivares i un servidor, entre molts altres, omplíem les butaques d'aquell vell teatre. De tota manera, el nucli impulsor de més pes i més conegut aleshores era el que integraven una colla d'independents que ja s'havien ajuntat per donar suport a la candidatura de Josep Benet al Senat, un cop frustrat l'intent de repetir la coalició Entesa dels Catalans. El 1979, doncs, el PSUC i el PTE impulsaren una nova candidatura, Per l'Entesa, que comptà amb el suport de Josep Maria Espinàs, Jordi Carbonell i Max Cahner. Intel·lectuals i polítics per necessitat, com també ho serien Joan Oliver (Pere Quart), Lluís Llach, Tísner, Maria Mercè Marçal, Armand de Fluvià, Vicenç Altaïó, Miquel Alzueta, Jaume Fuster, Oriol Pi de Cabanyes, Josep Porter Moix, Enric Casassas i Simó, Pere Anguera o Joan Rendé, Josep Maria Flotats, Xavier Bru de Sala, Maria Àngels Anglada, Marina Rosell, Manuel de Pedrolo o Pau Garsaball.

Poc abans de les eleccions del 1980, Max Cahner es va enretirar del projecte de Nacionalistes d'Esquerra. I si dic que es va enretirar és perquè, si no m'erro, el 1982 va tornar a donar suport al moviment a pesar que ja era conseller de la Generalitat. Encara recordo el sopar que va tenir lloc la nit electoral del 1980 al bar El Siglo, ubicat al carrer Sitjà de Barcelona, i com Max Cahner donava suport anímic als decebutos intervingents, que aleshores ja sabíem que la candidatura de Nacionalistes d'Esquerra no havia aconseguit ni un sol diputat al Parlament perquè tan sols va assolir un magre 1,66%, 44.798 vots, per ser exactes. L'empenta, la fortalesa i la plèiade de noms il·lustres no van servir de res. Contra tot pronòstic, aquelles eleccions van guanyar-les CiU, la coalició que encapçalava Jordi Pujol. Max Cahner no havia estat candidat, pe-

D'esquerra a dreta, Dalí, Lluís Prenafeta, Jordi Pujol i Max Cahner ■ ELPUNTAUVI

ro aquella nit ja devia saber que Jordi Pujol el nomenaria conseller de Cultura, el primer de la democràcia. Ho hauria pogut ser Josep M. Ainaud de Lasarte, que sí que anava a les llistes de CiU, però com ha explicat Albert Manent, que va ser director general de Difusió Cultural a les ordres de Cahner, al llibre *Crònica política del Departament de Cultura, 1980-1988* (A Contravent, 2010), Pujol va encarregar-los molt abans de les eleccions que pensessin l'estructura del que havia de ser la conselleria de Cultura.

Manent explica que l'estiu del 1979 Jordi Pujol va desplaçar-se amb bicicleta des de Premià de Dalt fins a Sant Vicenç de Montalt, on te-

nia la residència estival Max Cahner, per oferir-li la conselleria de Cultura en el cas hipotètic que guanyés les eleccions. Com ja vaig escriure en aparèixer el llibre de Manent, en un país tan poc avesat a la professionalitat política, sobta aquesta audàcia de Jordi Pujol, que demostrà ser un *policymaker* de veritat, més que cap altre dirigent d'aleshores. Cahner es va prendre l'encàrrec amb seriositat i amb la mateixa professionalitat que el futur president. Diu Manent que des de la tardor del 1979, Max Cahner es reunia cada setmana al restaurant, avui desaparegut, La Punyalada, al capdamunt del passeig de Gràcia, amb un nucli

petit d'incondicionals (Miquel Sellarés, Miquel Vilar i Manent mateix). Es reunien per planificar, encara que fos en el buit, allò que seria el posterior Departament de Cultura. Manent reproduceix fins i tot un esquema de la possible estructura que havia de tenir i els àmbits competencials que havia d'abastar. Una bona demostració que ja sabien el que els passaria. Tot i haver rondat pel món de l'esquerra independentista, Cahner va haver de fer front a la forta oposició de l'esquerra oficial que va quedar descollocada. En aquell primer govern, hi havia més independents provinents de l'esquerra que no pas en el govern Sarkozy del 2007. L'antipujolisme arrenca d'aquí.

Max Cahner va ser conseller de Cultura fins l'any 1984 i durant aquesta primera legislatura reconstruí les infraestructures necessàries per al desenvolupament d'una cultura normalitzada, el que avui en diríem estructures d'estat: l'Arxiu Nacional de Catalunya, la Filmoteca de Catalunya, va adquirir el teatre Poliorama, va bastir els projectes del Teatre Nacional i de l'Auditori, va aconseguir aprovar la llei de normalització lingüística i de creació de TV3 i Catalunya Ràdio, el Centre d'Art Santa Mònica i un llarg etcètera. Entretant s'havia afiliat a CDC, partit que va abandonar el 1994 per crear, juntament amb Antoni Vives, Acció Catalana, que finalment s'associà a ERC i es dissolgué. És evident que la política de partit no va ser mai el seu fort. Però encara és més evident que el seu patriotisme va fer que s'encapçalés a fer política per ajudar a la reconstrucció nacional d'aquest país.

Mirador

Xavi Mora
Biògraf de Cahner

Un veritable homenot

La veritat és que la mort de Max Cahner ha estat una d'aquelles desagradables realitats d'un di-lluns al matí. Un molt bon amic em va enviar un missatge ahir per anunciar-me la tràgica notícia, minuts abans que la meua dona em truqués per dir-me el que havia passat. Per casualitats de la vida, jo estava impartint classe de català als meus alumnes de primer d'ESO. Tot seguit, em vaig posar davant d'un ordinador per assabentar-me del que havia succeït. Sabia que el savi Cahner estava malalt i esperava, des de feia dies, escoltar o llegir la notícia de la seva defunció.

Quan t'assabentes de la mort d'alguna persona, sempre et vénen a la memòria aquells moments mítics que t'uneixen per sempre i que recordes en la intimitat. I ara no és cap excepció. Vaig tenir la sort i el privilegi de conèixer en profunditat al savi Cahner, gràcies a l'editor Xavier Cambra, qui em va encarregar la missió, si es pot dir així, d'escriure un petit llibre de memòries de Max Cahner. I ho vaig aconseguir. Al principi, la relació amb el senyor Cahner va ser molt freda, segurament a causa del seu temperament germànic. Però, a poc a poc, l'exconseller va obrir el seu cor i el seu passat sense cap tipus de mancaça, cosa que sempre li vaig agrair. Vaig estar amb ell, congeniant molt, poc més de mig any i sempre quedàvem al seu mas, per cert, esplèndid, de Sant Vicenç de Montalt. Allà, vaig poder veure i viure com treballava un home de

Tenia una manera de fer molt directa, de no callar res, de dir sempre les veritats, cosa que li havia ocasionat més d'un maldecap

pàtria, un home que va voler aixecar el país quan aquest estava bastant tocat i, en definitiva, ho va aconseguir, deixant-hi la pell i la suor. Amb ell ha marxat l'esperit d'una persona que va fer molt per Catalunya. Sempre recordarem la posada en funcionament de la Gran Enciclopèdia Catalana i d'Edicions 62, que tant de prestigi han donat a les lletres catalanes. A la vegada, també se'n van amb ell els records dels primers moments de la conselleria de Cultura, les lluites amb Madrid per aconseguir certes competències per a Catalunya i tot allò relacionat amb la cultura catalana, com per exemple la *Revista de Catalunya*, l'Editorial Curial i la seva inseparable relació amb la família Corominas. Segur que allà on siguin parlaran sobre etimologia i l'origen de les paraules. També marxa amb ell una manera de fer molt directa, de no callar res, de dir sempre les veritats, cosa que, a vegades, li havia ocasionat més d'un maldecap quan era al capdavant de la conselleria. Ell sempre em deia que preferia ser clar que no pas donar dues voltes a les coses. I, veritablement, era així. També s'ha de dir que el Cahner que vaig conèixer era un home franc, un home sincer, un home que estimava Catalunya com ningú i que tot el que va fer ho va fer perquè volia. I això ara és un gran valor i, a la vegada, un mèrit.

Després de tot el que vaig aprendre i conèixer amb aquelles entrevistes, vaig arribar a la conclusió que en Max Cahner mereix un reconeixement unànime per tota la feina que va dur a terme pel país i la seva cultura. A vegades he comentat als meus amics i coneguts que si Josep Pla encara estigués entre nosaltres segur que li hauria dedicat un capítol dels seus *homenots*, perquè tots aquells que vam conèixer el savi Cahner el podem considerar un veritable homenot, un pou de cultura.